

KÖZLEMÉNY

az 1974. szeptember 1-én életbe lépő fogyasztói áremelésekről és jövedelemnövelő intézkedésekről

A világsági árak nagymértékű és széles körű emelkedése következtében belföldi termelők áraink nincsenek arányban az importbeszerzési árakkal. A kialakult árviszonyok már nem nyújtanak megfelelő tájékoztatást a népgazdaság számára, és nem ösztönöznek a takarékos gazdálkodásra. Ezért a kormány elhatározta egyes alapvető import nyersanyagok termelői árának — köztük az energiahordozók árának — emelését. (Így pl. a nyersolajár 100 százalékkal, egyes olajtermékek, vegyipari alapanyagok termelői ára pedig 50–100 százalékkal növekszik.)

A termelői árak többségének emelésére a fogyasztói árak érintetlenül hagyásával kerül sor. A terhek jelentős hányadát továbbra is az állami költségvetés viseli. A tüzelőanyagokkal való helyes és takarékos gazdálkodás, továbbá a hazai energiaforrások fokozottabb kiaknázása azonban megköveteli egyes termékek fogyasztói árának emelését is.

Az új fogyasztói árak 1974. szeptember 1-től lépnek életbe.

A tüzelőanyagok, hőszolgáltatások árai differenciáltan, átlagosan 25 százalékkal emelkednek. Ezen belül: a szén és a brikett ára átlagosan 16 százalékkal, a koksza 24, a tűzifáé 18, a tüzelőolajé 40, a vezetékesszáé 20, a propán-bután gázé 10, a távfűtés és a melegvíz-szolgáltatás ára pedig 20 százalékkal nő.

Az üzemanyagok közül: a benzin ára 40 százalékkal, a gázolaj ára pedig 45 százalékkal lesz magasabb.

Igy többek között a tatali brikett ára (a budapesti telepeken) mázsánként 51 forintból 56,90-re, a tűzifáé (konyhafa, Budapesti házhoz szállítva) mázsánként 48,70-ről 57,40-re, a háztartási tüzelőolajé kútnál, literenként 1,50-ről 2,10-re, a propán-bután gázé kilogrammonként, házhoz szállítva 3,30-ról 3,60-ra, a főzésre használt városi gázé Budapesten köbméterenként 0,84-ről 1,00-re, a távfűtés lég-

köbméterenként 10,80-ról 13-ra, a 86-os oktánszámú benzíné literenként 3-ról 4,20-ra, a 92-es oktánszámú benzíné pedig literenként 4-ről 5,60-ra emelkedik.

A kormány az áremelésekkel egyidejűleg jövedelemnövelő intézkedésekre is határozatot hozott. Minden munkáltató — a mezőgazdasági szervezetek kivételével — a vele munkaviszonyban, szövetkezeti tagsági viszonyban, szolgálati viszonyban, a betegségi biztosítási kötelezettség alá tartozó be- dolgozó munkaviszonyban álló dolgozók, valamint a fegyveres erők és rendészeti testületek hivatásos tagjai részére 1974. szeptember 1-től — abban a hónapban, amelyben a dolgozó munkabérből, munkadíjban, keresetkiegészítésben, táppénzben és terhességi-gyermekágyi segélyben részesül — havi 50 forint kiegészítést köteles folyósítani.

A nyugdíjak, járadékok, a háztartási pótlék és az egyéb rendszeres pénzbeli szociális ellátások (ideértve pl. a tsz-nyugdíjasokat és nyugdíjjáradékokat, hadirokkantakat stb.) összegét 1974. szeptember 1-től havi 50 forinttal kell kiegészíteni. Havi 50 forint kiegészítés illeti meg — a gyermekek számától függetlenül — a gyermekgondozási segélyt igénybevevő anyát.

A jövedelem-kiegészítést egy személy csak egy címen

kaphatja. A háztartási pótlékban részesülő nyugdíjasok — tekintettel alacsony jövedelmi színvonalukra — a jövedelem-kiegészítést mindkét címen megkapják.

A kiegészítés az átlagbérbe nem számít be, levonások nem terhelik, táppénzes állomány idejére is teljes összegben folyósítandó. A kiegészítéseket első ízben 1974. szeptemberében kell fizetni. A mezőgazdasági termelői szervezetek összjövedelmének gazdálkodásuk összeredményétől, felhasználása pedig alapvetően a tagság döntésétől függ, ezért a kiegészítés központi előírása a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagoknál és alkalmazottaknál nem alkalmazható.

A tüzelőanyag-áremelések évi 1,5 milliárd, az üzemanyag-áremelés 800 millió forinttal, összesen 2,3 milliárd forinttal növeli a lakosság kiadásait, a jövedelemnövelő intézkedések pedig — ugyan-csak egy évre számítva — 3,5 milliárd forinttal növelik a lakosság jövedelmét.

A lakosságnak szilárd tüzelőanyagra (szén, kokszt, brikett, szb.) 1974. szeptember 1-e előtt felvett megrendeléseit a kereskedelem régi áron teljesíti még akkor is, ha a kiszállításáig addig az időpon- tig nem történik meg.

Az új üzemanyag fogyasztói árak életbelépésével egyidejűleg megszűnik a külföldi üzemanyagvásárlási engedélyrendszere. (MTI)

Új növényvédő szerek

Négy új növényvédő szert és annak gyártási technológiáját dolgozta ki a Nehézevegypari Kutató Intézet, a Peremartoni Vegyipari Vállalat megbízásából. A vállalat és a kutatóintézet együttműködését szocialista szerződés szabályozza. Ennek értelmében a kikísérle- tetett új szerek receptúráját és eljárását nem készpénzben fizeti a vállalat, hanem az intézet a gyártás nyereségéből részesül majd. Az együttműködés máris igen gyümölcsöző, hiszen az in-

tezet négy új növényvédő szert állított elő a Peremartoni Vegyipari Vállalatnak. Az együttműködés keretében született az Ipan elnevezésű általános talajfertőtlenítő szer, amelynek gyártását még ebben az évben megkezdik. A következő évben kerül sor a Neviram elnevezésű gombaölő szer, valamint az Akperol paradi- csomvirág-kötődést segítő vegyi anyag gyártására. Hasonlóan jövőre gyártják a Hetron talajfertőtlenítőt is.

A MAHART tápéi üzemében évenként hat darab 1500 tonnás uszályt gyártanak a dunaharaszti üzemmel kooperálva. A Tisza magas vizállása egy kissé megnövelte a hajójavító üzem dolgozóinak munkáját, bíznak abban, hogy eleget tesznek terveiknek. Képeink arról tudósítá-

nak, hogyan készülnek az uszályok: A hegyszőkák a helyszínen „varrják” a vastag lemezeket. — A hajójavítóban megrongált uszályok is újra élednek. — Jól látszik a folyó magas vizállása, de a daruk és a hajók nem pihennek.

A sója- téren

Ár- S. Sándor fény. tettei

Árvizek és tanulságok

Interjú az ATIVIZIG vezetőjével

Heetek óta ismét aggodalommal nézünk a Tiszára és mellékfolyóinak magas vizállására. A mához túl közel van még az 1970-es tiszai árvíz, amely annyi értéket tönkretett, családok száza menekültek az árhullámok elől. Akkor és ma is bizalommal voltunk a védekezésben közvetlenül résztvevők iránt, akik helytálltak a nehéz helyzetben. A folyók most már csillapodnak, s a vesztélyhelyzet nehezen túl vagyunk. Ezért kerestük fel kérdéseinkkel dr. Simády Bélát, az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság vezetőjét, hogy tájékoztassuk olvasóinkat a jelen állapotokról, és vessünk pillantást a jövőre, a vizek alakulásában.

● **Milyen hidrometeorológiai tényezők, „kilengések” idézték elő az idén kialakult és egymást követő magas árhullámokat a Tiszán, a Körösökön, a Maroson?**

— Azzal kezdem: hidrológusaink már május utolsó napjaiban jelezték, hogy bármilyen eredetű (mediterrán, atlanti vagy balti) csapadékhöz légtömegnek a Kárpát-medence fölé érkezése elegendő lehet egy vesztélyes árvízhez kialakulásához. Az 1974. évi hőmérsékletet igen száraz időszak követte, ez azonban májusban gyökeresen megváltozott: a sok évi csapadékát- lagnak kétszerese hullott le a Tisza egész vízgyűjtőjén. Ez a csapadék a Tiszában és a mellékfolyókban közepes vizállásokat alakított ki, 30–40 százalékos mederelté- séggel. Ez volt az alaphely- zet, és minthogy a június a Kárpát-medence legcsapadék- kosabb hónapja, számolni le- hetett a májusi csapadékos- sági irányzat fokozódásával, annál is inkább, mert a június első napjaiban bekövet- kezett erős szárazföldi fel- melegedés megbontotta az európai monszunegyensúlyt: a május végi esők az úgyne- vezett „Medárd-hatás” be- álltát kétségkívül igazolták.

— A Medárd-hatás látha- tó érvényesülése miatt hid- rológusaink egy ilyen árvíz- helyzet kialakulását szinte biztosra vettük, azt időben jelezték is. A június 9–13 között hullott csapadék rea- lizálta a lehetőséget: a Ma- roson vesztélyes árhullám in- dult el, hasonlóképpen a Körösökön. A csapadéktev- kenység ezúttal enyhébb volt az 1970. évinél, és időben eloszlása is másképp ala- kult; a Körös és a Maros árhulláma nem találkozott egymással, sem pedig az igen lassú tiszai árhullám- mal. Ez a kis időbeli eltolo- dás okozta, hogy — a Körö- sök kivételével — folyóin-

kon nem alakult ki az 1970. évihez mindenben hasonló vesztélyhelyzet.

● **Négy év telt el az 1970-es tiszai árvíz óta. Van-e hasonlóság az idén és az akkor levonult árhullámok kialakulásában, illetve törvényszerű-e a magas vizek létrejötte periódusának szűkülése a Tisza vízgyűjtőjében? E tekintetben milyen kilátásokra számíthatunk a jövőben?**

— Mind az 1970. évi, mind pedig az idei árvíz közvet- lenül csapadékból származott, nem úgynevezett hó- olvadáson árvizek voltak, a kiváltó meteorológiai tényezők azonban mindenben hasonlítanak. Számolnunk kell azzal, hogy az ilyen jel- legű árvizek kialakulásának gyakorisága nőni fog. Oka ennek az, hogy folyóink vízgyűjtőjében az emberi beavatkozások (erdőirtások, tereprendezések, patakok szabályozása stb.) következtében a vizek összegyüle- lési ideje nagymértékben csökkent, ugyanaz a víz- mennyiség sokkal rövidebb idő alatt jut a folyókba, mint régen, és ezért maga- sabb vizállásokat okozva fo- lyik le. Ezeket a vízgyűjtök- ben beállott változásokat nem is tudjuk pontosan kö- vetni és számításba venni. zömük az országhatáron kí- vül esik.

— Egyet tehetünk: növel- nünk kell az árvízvédelmi biztonságot. És ezen nem csupán védtöltéseink erősi- tését, a védelmi technika ál- landó fejlesztését értem, ha- nem elsősorban azt, hogy az árvízvédelmet folyamatos munkának kell tekinteni. Ide tartozik a töltéseknek és tartozékaiknak rendszeres karbantartása, az árvízvé- delmi gyakorlat, a tudomá- nyos jellegű töltésállapot- vizsgálát, a megbízható, több csatornás rádióhálózat, az előrejelzések egyre pon- tosabbá tétele, és a védeke- ző személyi állomány fe- gyelmezettségének állandó biztosítása is. Csak ilyen rendszeres, átfogó munkával érhető el, hogy egyetlen árvíz se érjen bennünket meglepetésszerűen.

● **Túl az árvízvédelmi fel- készülésen és a magas fokon szervezett védeke- zésen, milyen fontos mé- résekre adott lehetőséget az ATIVIZIG-nek az idei magas és hosszantartó árhullám, például a csongrádi vízlepcső meg- építésének előkészítésé- ben?**

— Az ez évi árhullám mó- dot adott arra, hogy a töl- téseink mentett oldalán meg- jelenő szivárgó- és fakadó- vizek tulajdonságainak feltá- rására mérőesorozatokat vé- gezzünk. Ugyancsak mértük — a megfelelő helyeken el- helyezett vizgálokutakkal — az egyes töltésszakaszokon beépített lábázati szivárgók és függőnyfalak viselkedését. Ezeknek a méréseknek, túl a tudományos tapasztalatokon, nagyon is gyakorlati jelentő- ségük van. Meg akarjuk oldani a települések, később a mezőgazdasági területek fakadóvíz-mentesítését. Ez a kérdés Algyő, Tápé, Makó, Apátfalva és Mindszent tér- ségében égető elsősorban. Minden árvíz, illetve az ár- víz hatásaként megjelenő fakadóvíz házakat pusztított el. Kísérleteink olyan előreha- lott állapotban vannak, hogy

kijelenthetem: ezeket a prob- léákat néhány éven belül meg tudjuk oldani.

— Ez a téma csupán egyike azoknak, amelyekben dolgo- zunk. Olyan mindenre kiter- jedő árvédelmi biztonság el- érése a célunk, amely az e- setek többségében feleslegessé teszi a jövőben az időszakos nagy erőfeszítést. A csong- rádi vízlepcső építésével kapcsolatban nagvízi sebes- ségmérést végeztünk, amely- nek bizonyított eredménye: ha a vízlepcső közvetlenül a város felett épül meg, ak- kor az építés alatt a vízvisz- saduzasztással nem kell számolni.

● **Az 1970-es árvízvesztély ta- pasztalatai arra mutatnak, hogy egységes megyei és városi árvízvédelmi rendszert kell kialakítani. Min- den eszközzel meg kell oldani Szeged város védel- mét: a fővédvonalak álla- gának megőrzése mellett nélkülözhetetlen a másod- lagos védvonal védelmi képességének javítása. Eb- ből mekkora feladatot vá- lal magára az ATIVIZIG, s azt mikorra tervezi megoldani?**

— Lehet, hogy furcsán hangzik, de az Alsó-Tisza vidéken jelenleg Szeged város árvízvédelmi biztonsága a legkisebb. Az algyői olajme- zőt védő árvízvédelmi művek kiépítése megtörtént, közvet- lenül befejezés előtt áll. Szeged alatt a Tisza jobb parti töltés erősítés is. A „hiányzó láncszem” a most megke- zdt szegedi partfal, amely jelenlegi állapotában — a be- csúsás állandó veszélye mi- att — védműveink leggyen- gébb pontja. Ennek megépi- tése a legfontosabb felada- tunk, s ez mindent megelőz. A partfal építési munkáit egyébként igazgatóságunk végzi.

— Ami a másodrendű védvonalak fejlesztését illeti: minden anyagi erőt a fővédvonalak fejlesztésére, meg- erősítésére kell fordítani, azo- kat kell megvédeni az árvíz- zek káros hatásaitól. A másodrendű védvonalak fejlesz- tésére csak azután kerülhet sor. Ilyen munkát az 5. öt- éves tervben nem tervezünk.

● **Tervezik-e az Alsó-Tisza vidékén — a Körös-völgy- höz hasonlóan — vészta- rozók építését?**

— Ez a kérdés sokszor fel- merül, ha az ember az ár- vízről beszélget, például olyan formában, hogy „hova fogják kiereszteni a vizet Szeged tehermentesítése ér- dekében”. Az Alsó-Tisza ví- dékén ez az úgynevezett „ár- vízi csúszározás” nem meg- oldható, nincs rá lehetőség. Elég egy pillantás a térkép- re, és láthatjuk, hogy mind a Tisza, mind a Maros mind- két partja tele van telepü- lésekkel, a topológiai visz- onyok nem teszik lehetővé a Tisza, vagy a Maros „meg- csapolását”.

● **A most levonult árhullám- mok mennyiben késlettel- ték a szegedi partfal épí- tésében a már megke- zdt munkálatokat, s a ké- sés behozható-e a kifizőt határidőig?**

— Az árvíz a felső szög- tálfal építését nem befolyá- solta ugyan, de pillanatnyi- lag lehetetlenné tette a fo- lyamszabályozási munkák végzését, és a részfalazás meg- kezdsét. A hidrometeorológ-iai helyzet ismeretében nem is várható, hogy ezekben a munkákhoz szeptembernél hamarabb hozzáfoghassunk. Ez biztosan maga után von- ja, hogy az ez évi ütemet nem tudjuk betartani. Ugyan- akkor — mivel a folyamszab-ályozás és a részfalazás nincs a hálóterves program „kriti- kus útjánban” — ez a végső befejezési határidő csúsását nem eredményezi.